

Пандемията „удари“ Шнобеловите награди

Всяка година в Харвард се организира церемония по връчването на т.нар. Шнобелови (Ig Нобелови) награди, присъждани за най-абсурдните научни постижения и нестандартни идеи, които според организаторите „отначало ни разсмиват, а след това ни карат да се замислим“. Въпреки че много от изследванията, за които се връчват наградите, на пръв поглед изглеждат безсмислени или абсурдни, някои от тях, както намекват организаторите, все пак имат научна стойност. В настоящата статия ще имате възможност да прецените верността на това твърдение чрез избора на журито за изминалата 2021 г.

Церемонията по обявяване на наградите беше проведена в четвъртък, 9 септември 2021 г. 3 седмици преди обявяването на истинските Нобелови на-

ради. Най-често пародийните награди се връчват от действителни Нобелови лауреати в театъра „Сандърс“ в Харвардския университет. Сега обаче 31-то поредно издание се проведе онлайн поради пандемията, като учени от 24 държави станаха лауреати в 10 категории. Събитието по традиция е съпроводено с шеги и забава. Така например тазгодишните победители бяха наградени с банкнота от 10 000 000 000 000 долара от Зимбабве (разбира се, фалшива). Церемонията по награждаването традиционно се закрива с думите: „Ако не спечелите награда – и особено ако сте я спечелили – по-голям късмет през следващата година!“. Шнобеловите награди са спонсорирани от Харвардското компютърно общество, Асоциацията за научна фантастика „Харвард – Радклиф“ и Обществото на студентите по физика „Харвард – Радклиф“.

1. Награда по Биология (Швеция). Сузане Шьотц, Роберт Еклунд и Жос Ван дер Вејер (Susanne Schötz, Robert Eklund и Joost van de Weijer)

Наградата е присъдена за анализ на вариациите в мъркането, чуруликането, бърборенето, трептенето, роптането, мяукането, стенането, скърцането, съскането, виенето, воя, ръмженето и други начини на комуникация между котка и човек. Резултатите от изследването са представени на няколко международни форума, публикувани в

Отличието, което получават носителите на Шнобеловата награда. Както трябва и да се очаква, то е пародия на Нобеловата награда

Благодарение на Шнобеловата награда общуването с котките ще бъде много по-лесно

сериозни издания и бяха представени от Сузана Шьотц.

2. Награда по Екология (Испания, Иран). Лейла Сатари, Алба Гюлен, Ангела Вигал-Верду и Мануел Поркар (Leila Satari, Alba Guillén, Àngela Vidal-Verdú u Manuel Porcar)

Наградата е присъдена за използване на генетичен анализ за идентифициране и изучаване на различните видове бактерии, които се намират в изхвърлени гъвки, залепени по тротоарите в различни държави. „Нашите резултати могат да намерят приложение в области като криминология, контрол на заразителните болести, управление на отпадъчните и биоремедиация“, смятат авторите.

3. Награда по Химия (Германия, Великобритания, Гърция, Австралия). Йорг Викар, Никола Краутер, Бетина Дерсдорф, Кристоф Стъонер, Евстратиус Бурсукидис, Ахим Едбауер, Йохен Вулф, Томас Клубфел, Щефан Крамер и Джоната Уилямс (Jorg Wicker, Nicolas Krauter, Bettina Derstroff, Christof Stönnner, Efstratios Bourtsoukidis, Achim Edtbauer, Jochen Wulf, Thomas Klüpfel, Stefan Kramer, u Jonathan Williams).

Изследването е посветено на промени в химическия състав на въздуха в кината. Търсена е връзка между миризмите, излъчвани от зрителите и сцените на

насилие, асоциално поведение, употреба на наркотици и вулгарен език, показвани в различни филми. По този начин, според авторите, по миризмата в залата ще може да се прецени за каква възраст на зрителите е подходящ даден филм. Забележителен е броят на авторите – 10 от 4 страни.

4. Награда по Икономика (Франция, Швейцария, Австралия, Австрия, Чехия, Великобритания). Павло Блаватски (Pavlo Blavatskyu).

В изследването се открива връзка между затлъстяването на политиките и корупцията в дадена страна. Авторът счита, че скритата политическа корупция е буквално видима от снимките на висши държавни служители. Според него най-малко корумпираните постсъветски държави са Естония, Литва, Латвия и Грузия, а най-корумпираните са три централноазиатски държави – Туркменистан, Таджикистан и Узбекистан. Професор Блаватски предложи този метод да се използва за проучване на корупцията в държави, където чуждестранните експерти имат ограничен достъп.

5. Награда по Медицина (Германия, Турция, Великобритания). Олчаи Чем Бюлюм, Даре Олакдюкюн, Биркарт Липерт и Ралф Хохенбергер (Olcau Cem Bulut, Dare Oladokun, Burkard Lippert u Ralph Hohenberger).

Миризмата в кинозалата показва какъв е филмът

Наградата за медицина е присъдена на изследователи, които доказват, че оргазмът е толкова ефективен за облекчаване на запушването на носа, колкото и лекарствените препарати. На читателите остава решението, кой от двата метода да използват за лекуване на запушването на носа си.

6. Награда за Мир (САЩ). Етан Бесерис, Стивън Нейлуей, Девид Кериър (Ethan Beseris, Steven Naleway и David Carrier)

Целта на авторите е да проверят хипотезата, че първобитните мъже са използвали брадите, за да се предпазят от удари в лицето при юмручни битки. Те заявили, че са решили да проведат това проучване, след като един от техните научни спорове почти стигнал до бой. Поведени са експерименти с човешки череп, покрит с овча вълна и е показано, че брадата може да загържи около 37% от енергията на удара. На автора на статията стана ясно, защо голяма част от боксьорите са с бради.

7. Награда по Физика (Нидерландия, Италия, Тайван, САЩ). Алесандро Корбета, Яспер Мюзен, Чунг Мин Ли, Роберто Бенци, Федерико Тоски (Alessandro Corbetta, Jasper Meeusen, Chung-min Lee, Roberto Benzi и Federico Toschi).

Брадите намаляват силата на ударите върху лицето с 37%

За резултатите от тази награда са проведени експерименти, които показват защо пешеходците не се сблъскват постоянно с други пешеходци по улиците.

8. Награда по Кинетика (Япония, Швейцария, Италия). Хисаши Мураками, Клаудио Феличани, Юта Нишияма и Катсухира Нишинари (Hisashi Murakami, Claudio Feliciani, Yuta Nishiyama, и Katsuhiko Nishinari)

В този случай е изследвано защо пешеходците понякога се сблъскват с други пешеходци. Тази награда може да се разглежда като антипод на наградата по физика. Може би е удачно двете изследвания да се обединят в едно голямо изследване, което да реши проблемите с пешеходците в големите градове.

9. Награда по Ентомология (САЩ). Джон Мълренън, Роджър Гротхаус, Чарлз Хамънд и Лей Ламдин (John Mulrennan, Jr., Roger Grothaus, Charles Hammond и Jay Lardin)

Това изследване е насочено към създаване на „Нов метод за контрол на хлебарки в подводници“. Темата звучи странно, но явно организаторите са преценили, че изследването заслужава отличието.

10. Награда по Транспорт (Намибия, Южна Африка, Танзания, Зимбабве, САЩ, Великобритания). Наградата е за група от 13 учени

Изследователският екип, в сътрудничество с намибийското министерство на околната среда, горите и туризма, изследва 12 носорози, пренесени от кран на хеликоптер в различни положения и измерва физическите им реакции и състояние. Чрез експеримента е установено, че най-безопасно е да се транспортира носорог във въздуха с главата надолу. Ето една публикация от това изследване: „Белодробните и метаболитни

Според Шнобеловата награда за транспорт за 2021 г. това е оптималният начин за пренасяне на черни носорози, без да се нарушава тяхното физическо и психическо равновесие

ефекти на суспендирането на краката в сравнение със страничното лежане при обездвижени черни носорози (*Diceros bicornis*), уловени от въздушно стрелба, (Journal of Wildlife Diseases, vol. 57, 2, 2021, 357–367).

Анализът на присъдените тази година Шнобелови награди показва, че те наистина звучат абсурдно, но в тях може да се намерят и рационални зърна. Наградените изследвания наистина ни карат да се замислим за насоките на научните изследвания и приложимостта от получените резултати, като същевременно разнообразяват ежедневието ни. ■

Изисквания към авторите на сп. „Природа“

Сп. „Природа“ е научнопопулярно списание, предназначено за широка читателска аудитория: специалисти от различни научни области, преподаватели във висши и общообразователни учебни заведения, студенти, ученици, любознателни читатели с разностранни интереси.

Характерът на списанието налага някои специфични изисквания към авторите: разглеждане на актуален и важен за науката проблем; достъпно изложение; понятен за широката публика език; избягване на чуждици в случаите, когато могат да се употребят съответните български думи; онагледяване на текста с илюстрации, таблици, фигури. Не е желателно обособяването на отделни глави и раздели, както и цитирането на ползваната литература в края на статията.

Обемът на статиите е 5–6 машинописни страници (стандартната машинописна страница е 30 реда, 60 знака на ред, като този обем не включва предлаганата илюстрация). Към ста-

тиите се прилагат кратки биографични данни за автора и негова снимка.

Кратките научни съобщения и любопитни факти се помещават в отделни рубрики, поради което е необходимо да се посочи научната област, към която се отнася съобщението.

Илюстрациите трябва да са годни за непосредствено полиграфическо възпроизвеждане.

За осъществяване на контакт с авторите е необходимо те да посочат на края на статията или съобщението трите си имена, телефон и имейл.

Ръкописите се представят на електронен носител или се изпращат по имейла.

Текстът трябва да е във формат .doc/.rtf за MS Office XP/97-2003 или .docx за MS Office за Win7.

Не се приемат за издаване или отпечатване произведения, в които илюстративният материал е вмъкнат в .doc/.docx/.rtf файл.

Снимките се предоставят на отделни файлове във формати .jpeg и .tif.